

הרב קוק מגן על חסידי ברסלב מפני החולקים

על קשרי הרב קוק צ"ל וחסידות ברסלב - חלק ג

אור האורות | יג טבת, תשע | 30/12/2009

קו דומה שזור בחייהם של רבי נחמן והרב קוק – המחלוקת שהייתה עליהם. "עניין המחלוקת שעליו" זכה לפרק שלם בספר תולדותיו של רבי נחמן 'חיי מוהר"ן', ולהתייחסויות מרובות בספרים אחרים. לעומת זאת, אצל הרב קוק לא עשו עניין מהמחלוקת, ולא התעסקו עם הפרשיות הכאובות ההם, כנראה מתוך כוונה תמימה להשקיט את אש המחלוקת (מה שלמעשה לא קרה). נקודת הדמיון בין המחלוקות הללו נמצאת במאפיינים הדומים שהיו במרכיבי שתי המחלוקות. נדמה שמשפטו המפורסם של רבי נחמן: "יש בני אדם שאין מכירין אותי כלל וחולקין עלי, ודוברין עלי כזבים" [ע"פ חיי מוהר"ן פסקה שצד] נכון לא פחות גם על הרב קוק. עצרו לרגע וחשבו, מה בדיוק הייתה ה"מחלוקת" (אם הייתה בכלל) נגד הרב קוק. אם תגשו ל"חרדים" ברחוב ותשאלו אותם על כך, קרוב לודאי שתקבלו תשובות שונות אחת מרעותה, ושאת חלקן מעולם לא שמעתם.

ניתן לקבוע בפירוש כי בשתי המחלוקות אלו היו מעורבים מניעים זרים ופסולים אשר ליבו את אש המריבה. ואכן, גדולי חסידי ברסלב, שהכירו מקרוב את המחלוקת הנוראה שהייתה נגדם, הבינו מתוך כך גם את פשר המחלוקת כנגד הרב קוק. הנה למשל דברים של הרב גדליה קניג צ"ל, מגדולי רבני ברסלב בדור הקודם: "...בנוגע לצדקתו ואמיתותו של כ"ק מרן הגרא"י הכהן קוק צוק"ל (לעומת הקנאים שלחמו בו), ביותר הבינתי זאת כשנגדלתי וזכיתי להתקרב בס"ד לתורת אדמו"ר הנגמ"ח זיע"א (ר' נחמן), עד כמה שהבעל דבר וכו' מתגרה להרבות מחלוקת בישראל, ובפרט בין חכמי וצדיקי הדור".

במחלוקת על רבי נחמן כבמחלוקת על הרב קוק אנו פוגשים את אותו דפוס פעולה: קומץ קנאים רעשניים (ועמם מתי מספר גדולי תורה קיצוניים שנמשכים אחריהם) שבעזות מצח ובאכזריות יורדים לחייו של גדול הדור, והכל כדי לזכות בשם התורה.

מאלף יהיה לחקור האם היו פגישות בין הרב קוק לחסידי ברסלב על רקע ההתקפות בהם שניהם היו נמצאים. באחת משיחותיו (שטרם פורסמו) סיפר ר' ישראל אודסר צ"ל מתוך ידיעה אישית, כי הרב קוק היה מעודכן לגמרי בכל הצרות שהיו מנת חלקם של חסידי ברסלב באותם ימים: בפרנסה, בשידוכים, וכדו'. מעניין, אם כן, כיצד הרגיש הרב כלפי שותפיו לצרת המחלוקת. מתוך הדברים שפורסמו עד היום אין על כך התייחסות, אך ידוע לנו בוודאות שהיו ביניהם פגישות על רקע המחלוקת, וזאת מתוך כתבי יד של ר' שמואל הורביץ צ"ל, שהיה אחד מזקני ברסלב. ר' שמואל נולד כחסיד חב"ד לאביו ר' ישעיה הורביץ שהיה מבאי ביתו של הרב קוק. בהיותו בחור צעיר נחשף ר' שמואל לתורת ברסלב, ובהתלהבות גדולה הוא החליט להצטרף ל"כת המנודים". אביו נבהל מאוד מהצעד "המסוכן" של בנו, וניסה להניאו מכך. מי שהציל את המצב היה לא אחר מהרב קוק (!), שהרגיע את האב הדואג באומרו "ברסלב זה לא דבר נורא...", ואכן ר' שמואל הורביץ גדל והיה לאחד מזקני חסידות זו. מתוך זכרונותיו הרבים שהותיר בכת"י, יצאו לאור שלושה כרכים בשם 'ימי שמואל'. מעניין לקרוא בספרים אלו על הייסורים והצרות הקשות שנגרמו לו בעטיין של המתנגדים. בקריאת הספר צפה ועולה התמיהה המתבקשת כיצד "בשם התורה" ירדו אנשים לחייו, זרקו עליו אבנים, והפרידו לגרש בינו לבין אשתו.

במיוחד מעניין לקרוא על כך שברגעים הקשים היה הולך לביתו של מרן הרב קוק, לבקש את עזרתו נגד מבקשי נפשו, והרב קוק היה מנסה להגן עליו ולעזור לו כנגד המתנגדים... כמה אירוני שדווקא הרב קוק, שהיה מוכפף בעצמו, הוא זה שנדרש להגן על חסידי ברסלב מידי פוגעיהם.

יודעי דבר מספרים, כי כרבע מתוך כתבי היד של ר' שמואל הורביץ, הם בעצם סיפורים על פגישותיו עם הרב קוק. משום מה דברים אלו לא פורסמו בשלושת כרכי הספר, אולי בגלל "קנאותם" והתנגדותם של המו"ל לרב קוק. בכל אופן, באחד מהפרקים הללו שלא פורסמו, מספר ר' שמואל הורביץ סיפור מפתיע: הוא ביקר אצל הרב קוק לאחר שסבל מרעש גדול שעוררו נגדו מתנגדי ברסלב. הוא הגיע לרב במחשבה שהוא יוכל לעזור לו בעניין, אך כאשר סיפר ר' שמואל לרב קוק על הצרות והאיומים שעוברים עליו, הופתע לשמוע את הרב קוק קובל ומתאונן שזה לא מכבר שאנשים צעירים זרקו עליו כלי מלא מים בעת שהיה בעיר העתיקה, ורק בנס לא נפל עליו הכלי, ונמנע אסון חמור. ומשום שכך, לא רצה הרב קוק להתערב בזה בעצמו בעניין של ר' שמואל, כי אולי תתעורר כנגדו עוד יותר מחלוקת גדולה עבור זה...